

Examenul național de bacalaureat 2024
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Variantă 3

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL (30 punct)

a. cím és szövegegész viszonya: érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont (pl. gazdag jelentésrétegű cím; ragos főnév, amely a tél évszakát juttatja eszünkbe; a cím tájleírást és életképet sejtet; feltűnő a lírai én hiánya, de a természet apró részleteit is ismerő szemlélői jelenlétben mégis érzékeljük; a tél kronotoposz jelentése; a szövegegész visszaigazolja a címet, kapcsolódik a cím keltette előfeltevésekhez stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

5 pont

b. a versbeszéd jellemzői: érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont (pl. a versben nem közvetlen személyesség szólal meg, a lírai én E/3-ban nyilvánul meg; a versbeszéd objektív, tárgyilagos; ezt igazolják a műben megjelenő igék: „jár”, „fordul”, „csikordul”; a megszólalás a tájleírás szempontjait követi stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

5 pont

c. a képek keltette hangulat: érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont (pl. a vers hangulata békés, nyugodt, már-már idilli; az első szakasz hasonlata mesészerű hangulatra utal: „mint holt kastélyon bűvös mesezár, a hó a sí alatt halkan csikordul”; a költeményben a vizuális tájelemek – erdőszél, róka, havas bozót, favágó, kecskerágó, hóúzmara – auditív hatások teszik életszerűvé – csikordul, szól, alhangú fuvola –; ezek a hanghatások visszafogottságot, melankolikus hangulatot sugallnak; az utolsó szakasz nyáridéző megszemélyesítése nosztalgikus hangulatot áraszt: „a hím-pirók, [...] félálomban lát nyár-illúziót” stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

5 pont

d. az utolsó szakasz jelentése: érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont (pl. a költemény egy téli erdő impresszionista leírása; az idillikus téli tájat benépesíti a téli erdő jellegzetes élővilágával: „lopva róka jár”, „rekedten szól a kár”, „felborzolt tollal ül a hím-pirók”; a lírai én szemlélő jelenléte realizmussal egészíti ki az impresszionista láttatást; vizuális tájelemek; akusztikus hanghatások szerepe a leírásban; a lírai én az utolsó szakaszban a téli tájba belelopja a tovatűnt nyár illúzióját: „a hím-pirók...félálomban lát nyár-illúziót”; ezt megelőzően ugyanakkor felvillantja a közeledő tavasz ígéretét is: „az útnál megváltó napokra vár/ s vércseppeket hullajt a kecskerágó”; e képek révén kitágul a vers időkerete, feltűnik az idő megállíthatatlan múlásának könnyörtelensége stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

5 pont

e. a zeneiség eszközei a versben: érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont (pl. a tájleíró költemény sajátosságainak megfelelően a versben a vizuális elemek összekapcsolódnak az auditív hatásokkal, minden tájelem hangzássá válik a műben: a hó halkan csikordul, a köd mögül rekedten hangzik fel a kár, a hím-pirók alhangú fuvolaként szólal meg; a téli erdő szépségét szemléltető hangutánzó és hangulatfestő szavak szerepe a zeneiség megteremtésében; a költemény rímképlete – keresztírm, abab –; a vers ritmusa stb.), érvényes, de

csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont. **5 pont**

helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás: gördülékeny, választékos stílus, helyes fogalomhasználat, kifogástalan helyesírás 5 pont, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (egyéb hibák) 4 pont, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (súlyos hibák) 3 pont, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (durva hibák) 2 pont, gyakori nyelvi-nyelvtani hibák, gyakori helyesírási hibák 1 pont. **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL **(30 pont)**

1. konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése: Minden helyes társítás 1 pontot ér. Más társítások esetén a válasz érvénytelen. Helyes válaszok: 1) – d.; 2) – e.; 3) – b.; 4) – c.; 5) – a. **5 pont**

2. nyelvi elemek értelmezése: minden kifejezés helyes értelmezése a szöveg alapján 1 pontot ér **5 pont**

3. konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése: Lehetséges válasz: Rövid válasz megfogalmazása a következő részletek információi alapján: „házasságot kötött De Marches báró özvegyével, Cecil Papier-val, aki meghatározó hatással lett életműve további alakulásában: felhagyott a plebejus témákkal. [...] 1886-ban Munkácsyné ünnepséget szervezett Liszt Ferenc Esztergomi miséjének bemutatásakor a Saint Eustach-templomban.” Érvényes, a szöveg információit felhasználó, teljes válasz – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont. **5 pont**

4.

1) a témához való igazodás (a szöveg információira való hivatkozás): A műismeret (Munkácsy festményeinek ismerete) nem elvárás. Teljes megfelelés a témának, címnek, feladatnak; releváns példák, hivatkozások; a témának, feladatnak megfelelő mennyiségű állítás – 5 pont, lényegében megfelel a témának, feladatnak; témához tartozó és attól eltérő kijelentések váltakozása – 3 pont, eltérés a témától, címtől, feladattól – 1 pont. **5 pont**

2) az érvelő szöveg követelményeinek betartása: az érvek pontos, áttekinthető, érvényes megfogalmazása; ítéliképesség, kritikai gondolkodás megnyilvánulása, releváns példák, hivatkozások; hihető, meggyőző, kifejtett állítások – 5 pont, nem kellően meggyőző példák (pl. az érvek nem mindig támasztják alá a kellő mértékben az állításokat), nem kellően kifejtett állítások, tárgyi, fogalmi félreértések – 3 pont, kevés releváns példa, utalás, gyenge vagy hibás állítások, tárgyi, fogalmi tévedések – 1 pont. **5 pont**

3) logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás : logikus, tudatos felépítés, az állítások/gondolati egységek világos kapcsolódása, van bevezetés, kifejtés, lezárás; ezek elkülönülnek és arányosak, globális és lineáris kohézió megvalósulása, gördülékeny, élvezetes, választékos stílus, szakkifejezések helyes használata, kifogástalan helyesírás – 5 pont, helyenként következtetlen felépítés, indokolatlan gondolatmenetbeli váltások, helyenkénti nyelvi-nyelvtani hibák (pl. egyeztetés, vonzat), helyenkénti helyesírási hibák – 3 pont, széteső írásmű, lényegét tekintve zavaros gondolatmenet (pl. csapongás, ismétlődések), a főbb szerkezeti részek nem különülnek el egymástól, szövegösszefüggésbeli hiányosságok (pl. alanyváltás), hiba, hiányosság a kohéziót megteremtő eszközök (pl. kötőszók, névmások) használatában, gyakori a nyelvi-nyelvtani hiba, gyakori helyesírási hibák – 1 pont. (A pontszámok csak a terjedelmi követelmények betartása esetén adhatóak meg.) **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

III. TÉTEL **(30 pont)**

a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai: érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. Katona József: *Bánk bán*)

több műfajba is sorolható: *tragédia, konfliktusos/középpontos dráma, nemzeti, történelmi dráma; tragédia:* a középpontban egy tragikus hős áll, aki tragikus vétséget követ el, és ezért bűnhődni kell, küzdés és bukás jellemző a sorsára, Bánk tragikuma: bármelyik lehetőséget választja, sorsa értékvesztés: Melinda halála, saját elveivel való szembekerülés; *konfliktusos dráma:* fő- és mellékkonfliktusok kibontakozása, fő konfliktus: Gertrudis a konfliktust teremtő negatív hős, Bánk bán a konfliktus megszűnéséért küzdő pozitív hős, a konfliktus megoldása a tetőpontban: Gertrudis meggyilkolása; *középpontos dráma:* Bánk az értékhierarchia csúcsán áll, II. Endre a

hatalmi hierarchia csúcsán áll, nincs jelen, mégis minden cselekedet a hozzá való viszonyulást feltételezi; *nemzeti, történelmi dráma*: az ország és nemzet tragikuma, amely Petur és Tiborc panaszában fogalmazódik meg, Bánk az egész magyar nemzet képviselője; *stílustörténeti sajátosságok*: *klasszicista és romantikus jegyek*; 1. *klasszicista jegyek*: a szerkezetben és a drámai jellemekben, a klasszikus szerkezet érvényesülése – expozíció, bonyodalom, bonyodalom kifejtése, tetőpont, végkifejlet –, az antik dráma elvárásai szerint a tetőpont a IV. szakaszban, a hármasság elvének részleges érvényesülése, jellemek: erkölcsösség, következetesség, kitartás, felelősségvállalás; 2. *romantikus sajátosságok*: a téma: a haza és nemzet iránti érdeklődés, a nemzeti múlt feltárása, a hatalom elleni lázadás; többszólamúság; romantikus kellékek: titkok, rejtélyek, intrikák, erőszakos/szenvedélyes cselekedetek a színpadon, egymásnak feszülő értékek, ellentétek, romantikus jelképek: az éjszaka motívuma stb.,

Székely János: *Caligula helytartója*

több műfajba is sorolható: *könyvdráma, történelmi dráma, vitadráma*; *könyvdráma*: a szerző maga is ekként hivatkozik rá, a színpadszerűség hiánya indokolja ezt, jellemző az eszmék küzdelme, nem jellemző rá a cselekményesség; *történelmi dráma*: a cselekmény i.sz. 39–41-ben játszódik Palesztinában, valójában parabola, példázat, az erdélyi kisebbségben élők létkérdéseit tárgyalja: diktatúra, elnyomás, a kisebbségi lét kihívásai; *vitadráma*: a dráma központi eleme a vita, a műfaj a reformáció korában jött létre, célja a különböző vélemények, érvek ütköztetése, megvitatása, igazolása vagy cáfolása; *stílustörténeti szempont*: 1. *egzisztencialista* jelleg: eszmeiség, filozofikus kérdések latolgatása, a lét értelmetlenségének, céltalanságának tételezése, a én végletes magányának hangsúlyozása, önkínzó, elemző erkölcsi igényesség jellemzi, 2. *későmodern, újklasszicista jelleg*: jambikus lejtésű, verses dráma, cselekményvezetése lineáris, stílusa pontos, tömör, intellektuális stb.,

Kós Károly: *Az országépítő*

több műfajba sorolható: *történelmi regény, példázat, történelmi regény*: nagy terjedelmű, epikus alkotás, a történelmi múlt felidézése, az Árpád-házi királyok korát eleveníti fel, pontosabban I. István király történetét, a Géza fejedelem uralkodása utáni időszakot, az első magyar keresztény, szent király alakjának előtérbe helyezése, aki keresztény hazát teremt, történelmi helyszínek és szereplők megnevezése; *példázat*: István sorsa, a magyar nemzet sorsa, vállalnia kell a meg nem értést, a kirekesztést a haza és nemzet fejlődése, megmaradása érdekében, sorsára magány, önfeladás jellemző, a közösség érdekében hozott áldozat; *stílustörténeti szempont*: *romantikus jegyek*: a téma romantikus jellege: a történelmi múlt felidézése, eszményítés, a szent király szerepkörének idealizálása, ellentét, vívódás, magány, önfeladás, szenvedélyesség, indulatosság, váratlan fordulatok, titkok, *székely népballadák stílusvilága*: tömörség, szaggatottság, *népies realizmus*: archaizáló nyelvhasználat, népnyelvi elemekkel kevert, ódon zamatú nyelv, elbeszélői távolságtartás stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont. **5 pont**

b. a történelmi kor viszonyainak bemutatása: érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. Katona József: *Bánk bán*)

Magyarország helyzete 1213-ban: a király külföldi hadjáraton tartózkodik, felesége, Gertrudis, meráni származású királyné zsarnoki uralma, fényűző életmód a királyi udvarban, a magyar nemesek jogfosztása, az egyszerű ember életének ellehetetlenítése, az idegenek előtérbe helyezése, Petur bán összeesküvést szervez a királyné ellen, Gertrudis meggyilkolása; a történelmi múlt példázatszerűsége: a zsarnok, elnyomást gyakorló hatalom ellen lázadó magyar nemzet sorsa, aki a szabadságáért, önállóságáért, nemzeti identitásáért küzd, a reformkori politikai személyiségtípusának ábrázolása, a nemzetért/közösségért küzdő hős megjelenítése, a közösségi értékek előtérbe helyezése stb.,

Székely János: *Caligula helytartója*

a mű a Római Birodalom által megszállt Palesztina világát idézi fel, a történet ideje i.sz. 39–41, Caligula palesztinai helytartója, Petronius feladata a császár követeléseinek végrehajtása, az örült zsarnok célja az alávetettek megalázása, identitásuktól való megfosztása, kulturális és vallási tradícióknak teljes elvetése; a múltbeli történelmi esemény a hetvenes évek Erdély területén kialakuló kisebbségi helyzetre aktualizálható: elnyomás, kisebbségi lét, diktatúra, a zsarnok uralom elleni megnyilvánulás lehetőségei, a közösség megmaradásáért folytatott küzdelem példázatos jellege, az abszurd helyzet megértésére, megoldására való törekvés stb.,

Kós Károly: *Az országépítő*

az Árpád-házi uralkodó, Szent István korát idézi fel, az országalapítás időszaka, a keresztény haza és ország megteremtése, politikai és dinasztikus kapcsolatok létrehozása, érdekházasság, konfliktusos viszonyok: István ellenfelei, a kereszténység ellen lázadók: Koppány, Ajtony, Gyula; Koppány igénye a trónra az ősi törvény szerint, István győzelme, István király története jelképes értelemben a pogányságból a kereszténységbe átlépő Magyarország; a regény aktualitása: az elnyomásban, megaláztatásban élő kisebbség megmaradásának, túlélésének lehetőségei, az identitás megőrzésének módja stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kíséret a válaszádra 1 pont. **5 pont**

c. a hősök viszonyrendszerének ábrázolása: érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. Katona József: *Bánk bán*)

több szerepkört különböztethetünk meg: Bánk köre, Gertrudis köre, II. Endre köre, Arany János értelmezése szerint; 1. *Bánk köre*: Bánk bán, Melinda, Petur, Tiborc, 2. *Gertrudis köre*: Gertrudis, Ottó, Biberach, Izidóra, 3. *II. Endre köre*: nemesek; 1. *Bánk és Gertrudis viszonya*: hierarchikus viszony, Gertrudis a királyné, Bánk magyar nemes, királyhelyettes, konfliktusos viszony, kettős konfliktus: magánéleti és politikai konfliktus, Bánk a nemzet érdekeit képviseli, Gertrudis zsarnok uralkodó, idegen, saját nemzetét részesíti előnyben, viszonyuk tetőpontja: Gertrudis meggyilkolása, tragikus zárlat; 2. *Bánk és Melinda viszonya*: házastársi viszony, harmonikus, kiegyensúlyozott kapcsolat, háromtagú család, Bánk számára lehetőség, hogy kiteljesedjen az apa és férj szerepében, Melinda és a haza egyenértéke, kölcsönös tisztelet és szeretet; 3. *Bánk és Tiborc viszonya*: hierarchikus viszony, különböző társadalmi rétegeket képviselnek, Bánk nemes, Tiborc a parasztságot képviseli, kölcsönösen tisztelik egymást, Bánk megbízik Tiborcban, meghallgatja panaszát, rábízza feleségét; 4. *Bánk és Petur viszonya*: mindketten nemesek, mindketten hűek a királyhoz, konfliktusukat jellembeli adottságaik adják, Bánk kimért, meggondolt, nyugodt, Petur szenvedélyes, indulatos, nem tud uralkodni érzelmein; 5. *Gertrudis és Ottó viszonya*: merániak, testvérek, Ottó menedéket keres testvérénél, Gertrudis manipulálja, ráveszi, hogy véghez vigye terveit, előírja cselekedeteit; 6. *Biberach és Ottó viszonya*: zsaroláson, fenyegetésen alapuló viszony, Biberach elszegényedett nemes, Ottó zsarolása által biztosítja életmódját, ironikus figura, Ottó elfogadja a segítséget Biberach részéről Melinda megalázásában is; *a király alakja*: a hierarchia csúcsán áll, tiszteletnek, elismerésnek örvend, gyorsan átlátja a helyzetet, ismeri alattvalóit, királyként hoz ítéletet, nem magánemberként stb.,

Székely János: *Caligula helytartója*

szereplők: Petronius, Caligula szíriai helytartója, Decius, Caligula követe, Lucius és Probus, Petronius segédtsíztjei, I. Agrippa, Palesztina királya, Barakiás, főpap a jeruzsálemi templomban, Júdás, zsidó politikus; 1. *Petronius és Barakiás közötti viszony*: beszélgetésre, vitára épülő viszony, ellentétes álláspontot képviselnek, a hatalom és hit ellenszegülése, a „*muszá*” és „*lehetetlen*” viszonya, Petroniusnak érvényesítenie kell Caligula akaratát, Barakiás a zsidó nemzet integritását, kulturális-vallási értékeit védelmezi, viszonyuk változó, kezdetben nem értik meg egymást, másként értelmezik a dolgokat, a vita során azonban Petronius megérti a zsidók helyzetét, azonosul Barakiás érvrendszerével, nyitott személyiségként bontakozik ki, egyértelművé válik, hogy a zsarnok, megalázó parancs ellenzője stb.,

Kós Károly: *Az országépítő*

szereplők: Szent István, Géza fejedelem, Sarolt, István szülei, Gizella, a király felesége, Gellért, Koppány, Ajtony, Gyula stb. 1. *István és családja közötti viszony*: közvetlen viszony, szülő-gyermek kapcsolat, apja a hatalmas Géza fejedelem, felismeri a magyar nemzet megmaradásának lehetőségeit, szorgalmazza a kereszténység felvételét, fiát királynak szánja, István aláveti magát szülei elvárásainak, megtagadja érzelmeit, ösztöneit, önfeladás jellemző rá, ekképp válik az első keresztény, szent királlyá; 2. *István és Gizella viszonya*: közvetlen viszony, királyi házaspár, politikai házasság, dinasztikus kapcsolatok kiépítését szolgálja, Gizella idegen származása, Regensburgból érkezett, házasságukat tragédiák sorozata határozza meg: három gyermekük halála, Imre herceg ugyan megéri a felnőttkort, ő a király örököse, reménye, tragikus halála azonban megrázó; 3. *István és Gellért viszonya*: hierarchikus viszony, István az ország királya, Gellért Imre herceg tanítója, alázatos, kiegyensúlyozott személyiség, méltósággal ellátja feladatait a fiatal Imre tanításában, később azonban engedélyt kér Istvántól arra, hogy monostorban éljen, visszavonul, elzárkózik, nem látja a keresztény eszmék és a mindennapi gyakorlat összeegyeztethetőségének lehetőségét, a király halála után püspöki tisztséget tölt be, pogányok keze által hal meg stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszádra 1 pont. **5 pont**

d. a példázatosság/a jelen problémáira való utalás szerepe a jellemábrázolásban: érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont (pl. Katona József: *Bánk bán*)

Bánk jelleme: a reformkori politikus szerepét képviseli, számára a haza és a nemzet sorsa az elsődleges, a közösség érdekeit helyezi előtérbe, a nemzet atyja, az igazság őre, hű alattvaló, elutasítja a zsarnokságot, a nemzet és nemesség kifosztását, ez ellen hajlandó küzdeni és lemondani családi boldogságáról; belső vívódása érzékelteti tudatosan reflektáló, önmegértésre törekvő személyiségét, a monológ keretében Bánk saját helyzetének megértésére törekszik, értékrendjének tisztázása, elkötelezettségeinek a rangsorolása a cél, beszédmódjára a szűkszavúság, a megfontolt kifejezőmód jellemző, országhelyi útja után mindössze egyetlen mondatba sűríti a magyar nemzet gyászos, tragikus helyzetét, cselekedeteiben is megmutatkozik a következetesség: békés megoldásra törekszik, igyekszik hű maradni elveihez, erkölcsi értékeihez, a dráma tetőpontjában azonban éppen ezzel ellentétesen cselekszik, önmagával meghasonlott emberré válik, értékrendjével ellentétes tettet követ el, sorsában a bűn és bűnhődés sorsmotívum teljeseedik ki: bár a király nem bünteti meg, felesége halála, önmagára maradása, magánya válik sorsbüntetéssé; Melinda jelleme: feleség és anya szerepében megjelenő nemes hölgy, Bánk nagyúr felesége, idegen származású, erkölcsös, a házastársi hűség és elkötelezettség jelképe, Bánk számára az élet értelmét kifejező személy, öntudatos, határozottan utasítja el Ottó közeledését, vallomását, egyértelműen fogalmazza meg véleményét a királynővel szemben, a műben a szabadság jelképe stb.,

Székely János: *Caligula helytartója*

Petronius jelleme: Caligula szíriai helytartója, tehát a zsarnok, megalázó, közösséget megvető hatalom szócsöveként kell megnyilvánulnia; a dráma elején igyekszik eleget tenni feladatának: Caligula szobrát be kell helyeznie a zsidók templomába, a zsidó közösség akaratának ellenére, feladatát nem kerülheti meg és nem is kérdőjelezheti meg, ugyanis mindez a zsarnok uralom szempontjából ellenszegülés, és így halálbüntetéssel jár; a vita során Petronius nem csupán megérti és belehelyezkedik a zsidó közösség helyzetébe, hanem teljes mértékben elfogadja azt, tehát belátja a megalázó gesztus alaptalanságát, igyekszik küzdeni ellene, nem akarja végrehajtani, de ugyanakkor nyíltan sem szegülhet ellen, belső konfliktusa: a hatalom akaratának vagy belső értékrendjének engedelmeskedjen-e az egyén, Petronius a drámai alkotás zárlatában személyes sorsában is elszenvedi a zsarnok, örült hatalom egyénre gyakorolt következményeit, ő maga fogalmazza meg, hogy Caligulává vált, sorsa tehát mindörökké megpecsételődött; Barakias jelleme: a helyi zsidó közösséget képviseli, főpap a jeruzsálemi templomban, békés szándékú, álláspontját érvekkel támasztja alá, érvrendszerének alapja „A lehetetlen több, mint a muszáj”, a közösség értékeiért, kulturális identitásának tiszteletben tartásáért küzd stb.,

Kós Károly: *Az országépítő*

István király jelleme: első magyar, keresztény király, államférfi, az országalapító, tehát jelkép, szimbolikus személy, sorsa a magyarság sorsa; változó jellem: a regény elején 21 éves, fiatal, szelíd, visszahúzó egyéniség, nem erős, nem uralkodói alkat, nincs tekintélye a sokféle törzs előtt; sorsára az önfeladás jellemző, enged és aláveti magát szülei követeléseinek, felvállalja a királyi szerepkört, elfogadja a Gizellával való házasságkötést mint a dinasztikus kapcsolatok kiépítésének lehetőségét, megtagadja érzelmeit, vérségi köteleit, legyőzi ellenfeleit, és ebben a német lovagokra támaszkodik; erős egyéniséggé, a tettek emberévé válik, megérti, hogy feladata az ország építése, a kereszténység elfogadtatása, kezében kard és kereszt, jelképek: a kard a rendet megteremtő erő, a kereszt Krisztus áldozathozatalára, mérhetetlen szeretetére utal; erős uralkodó, azonban sorsára a meg nem értettség, a magány, a kirekesztettség jellemző; Gizella királyné: idegen származású, Regensburgból érkezik, feladata az első magyar király feleségévé válni, házasságuk politikai gesztus, házastársi kapcsolatukra a megértés, egyetértés jellemző, négy gyermek édesanyja, sorsát tragédiák árnyékolják be, három gyermekének halálát kell elviselnie, Imre herceg késői halála, tragédiája, az ellenfelek érzéketlenségének elviselése stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszádra 1 pont. **5 pont**

az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat: összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont; összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való

igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*; helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*; helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*; töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont*. (A pontszámok csak a terjedelmi követelmények betartása esetén adhatóak meg.) **5 pont**

helyesírás

Helyesírási típushibák:

Durva hiba (3 hibapont): a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban; az összeolvadás, a részleges hasonulás, az írásban jelöletlen teljes hasonulás és a kiesés hibás írásmódja; kis és nagy kezdőbetű tévesztése közhasználatú tulajdonnevek (pl. Magyar Tudományos Akadémia, Természet Világa), melléknévek és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknév (pl. francia, balatoni, adys) esetében; igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása; tagadószó egybeírása az igével, tagadott szóval, tagadott kifejezéssel; az ly–j tévesztése közhasználatú szótőben és toldalékban, az ly–j hiánya vagy kiejtés szerinti jelölése; felszólító módú igealakok hibái.

Súlyos hiba (2 hibapont): közhasználatú szavak/összetett szavak különírása, illetve szókapcsolatok egybeírása; közhasználatú szavak elválasztása; magánhangzók időtartamának tévesztése közhasználatú szavakban és toldalékokban; mondatkezdő nagybetű tévesztése.

Egyéb hiba (1 hibapont): nem közhasználatú szavak durva és súlyos hibái; köznevek kezdőbetűjének tévesztése (pl. világháború); kezdőbetű tévesztése több elemből álló tulajdonnévből képzett melléknév esetében (pl. New York-i, budapest–bécsi, Csokonai Vitéz Mihály-os); betűtévesztés; mondatzáró írásjelek; tagmondatok közötti írásjelek; mondatrészek közötti írásjelek hiánya vagy téves jelölése (5–6 tévesztés 1 hibapont); egyéb írásjelek hiánya vagy téves jelölése (5–6 tévesztés 1 hibapont).

Ismétlődő hibáért csak egyszer számítunk hibapontot. A pontszámok csak a terjedelmi követelmények betartása esetén adhatóak meg.

A hibapontok vizsgaponttá történő átalakítása: 0–9 hibapont: *5 pont*, 10–15 hibapont: *4 pont*, 16–21 hibapont: *3 pont*, 22–27 hibapont: *2 pont*, 28–33 hibapont: *1 pont*, 33 hibapont felett *0 pont*.

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.